

Tájékoztató szolgálati kérdések egy budapesti kerületi könyvtárban

Az év néhány hónapjában gyűjtjük a tájékoztató szolgálat körébe tartozó kérdéseket. Azokat a kérdéseket, amelyek az egyszeri tájékoztatáson felül valamiféle irodalomkutatást, analitikus katalógus, kézikönyv stb. igénybevételét teszik szükségessé, ún. referenz-lapokra jegyezzük fel. A döntés sok szubjektív tényezőt rejt magában. Például az a kérdés, amelynek megválaszolása az egyik könyvtárosnak könnyű, a másiknak nehéz lehet. Gyakran ismétlődő kérdések esetében a rutin és a „lebecsülés” is hangsúlyt kaphat. A válasz, az ajánlott irodalom ilyenkor a régebbi, jelentéktelenebb irodalomra épül.

A lapra a kérdés rövid megfogalmazásán kívül felírjuk a kérdező nemét, korát, foglalkozását, iskolai végzettségét és azt is, hogy milyen célra keres anyagot.

1969-ben két hónap alatt 93, 1970-ben 97 kérdést, négy hónap alatt összesen 190 kérdést jegyeztünk fel.

A 190 kérdésből irodalomtudományi 74, társadalomtudományi 56, természettudományi 20, művészeti 17, technikai 10, egyéb 13.

A kérdezők foglalkozása: középiskolás 125, egyetemi hallgató, főiskolás 23, alkalmazott 14, munkás 13, egyéb foglalkozású 8, értelmiségi 7. A kérdések túlnyomó többségét fiatalok tették fel, zömük középiskolai tanuló, így a kor és nem szempontja elhanyagolható.

A kérdések többségét a következő témák sorrendjében tették fel: iskolai tanulmányok, pályázat, évforduló, egyéni érdeklődés, politikai, szakmai oktatás.

A közelmúlt kérdései az iskolai tananyaghoz, a Lenin- és a felszabadulási évfordulóhoz kapcsolódtak. Más részük aktuális politikai és más fontosabb események részletesebb megismerését célozta. Sok kérdés merült fel stílusirányzatokkal, történelmi alakokkal, bizonyos művek elemzésével, egyes országokra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatban is. Ezekben kívül néhány érdekes, bonyolultabb, hosszabb kérést igénylő kérdést említenék meg példának:

Amerika néprajza; az orosz zene története; az előítéletek szerepe, meghatározása; az elektronika alapjai; a Nyugat íróinak háború ellenes magatartása; Fellini: Édes élet c. filmjének kritika és vitaanyaga; a nyugati diákmozgalmak; magyar munkásmozgalom a XIX. században; ausztráliai emlősök; a NATO szerepe. Görgey áruló volt-e? A korszerű műveltség fogalma, tartalma; az antibiotikumok; a beat-irodalom; Rodin: Calais-i polgárok c. szobrának esztétikai, történelmi elemzése; új technika —

új civilizáció; Gorkij levelezése; a Közös Piac; a háború előtti bűnözés adatai; a középkori kézművesség; gyermek-keresztes hadjáratok; a VI. ker. műemlékei, épületei stb.

Néhány kérdés felmerült az évek során, melynek megválaszolására a mi gyűjteményünk elégtelen. Ilyen esetben szakkönyvtár felkeresését javasoltuk olvasóinknak. Viszont néhány esetben a kérdések ösztönöztek arra, hogy néhány olyan művet beszerezzünk, mely fontos lehet és jól kiegészíti állományunkat.

Végül néhány szót az irodalomajánlás nehézségeiről:

- A legjobbnak ítélt mű, mely a kérdésre pontos választ ad, nincs benn éppen a könyvtárban, mást kell keresni, meg kell alkudni. Az olvasó a „huszonnegyedik órában” fordul a könyvtárhoz. Rövid, de jó, csak a lényegét tartalmazó tanulmányt kér. Nincs ideje több forrásanyagot, cikket stb. tanulmányozni.
- Sok esetben azonos időben tömegesen kérnek ugyanarról a témáról anyagot. Aki „később érkezik”, kevésbé használható művet kap.
- Nehéz meggyőzni az olvasót a folyóiratcikkeknek sok esetben a könyvekével azonos értékéről. Néha a helybenolvasási javaslat is ellenállásba ütközik, mert a kézikönyvek, enciklopédiák stb. használata is rutint, tájékozódási készséget igényel.
- A könyvtárosok egy részének képzettsége, felkészültsége nem elegendő ahhoz, hogy a legmegfelelőbb irodalmat adja kézbe. Állandó ellenőrzésre, tanításra, tapasztalatcserére és áldozatkész önképzésre van szükség.
- A könyvkiadás néhány területen jelentkező tervszerűtlensége, késése sok esetben akadályozza a könyvtárak tájékoztatói, kölcsönzői tevékenységét. Évfordulókra, a színművekkel, filmekkel kapcsolatos megnövekedett igényekre nem készülnek fel, illetőleg nem reagálnak kellően. Nem elég rugalmas a könyvkiadás az utánnomások terén sem. Néhány mű hamar kifogy, még újabb több ezer példány is kevés lenne, de nem adják ki. Egyes szakterületeken nincs vagy kevés az összefoglaló, értékes mű.
- A tájékoztató szolgálat érdekében — és sok más ok miatt is — több könyvben szerepelhetnének név-, tárgy- stb. mutatók, elő- és utószavak stb.
- Végül a könyvtárosképzésben és továbbképzésben is megfelelő helyet kell kapnia a tájékoztató módszertanának, segédeszközeinek.

Sugár Ágnes

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 10. sz.
kerületi könyvtárának vezetője